

Asia: VN/35729/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaalihuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Muu järjestö tai yhdistys

Lausunnonantajan lausunto

1 Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

Ehdotus on kokonaisuutena osittain kannatettava. Uudistus selkeyttää palvelurakennetta, mutta lisääntynyt liikkumavara voi lisätä alueellisia eroja.

Lisäksi sosiaalihuoltolain uudistukset ja esitykset edellyttävät ehdottomasti riittävää henkilöstön resursointia.

2 Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen tavoitteista?

Esityksessä korostetaan perustellusti ennaltaehkäisyä, varhaista tukea ja matalan kynnyksen palveluja. Hyvinvoinnin edistäminen on tärkeä tavoite palvelurakenteiden kehittämisessä.

3 Lausuntopalaute luvusta 1, onko erityistä tukea tarvitsevaa asiakasta koskeva pykäläesitys 5 a § kannatettava?

-

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

-

4 Lausuntopalaute luvusta 2, onko erillinen hyvinvoinnin edistämistä koskeva 10 a § kannatettava?

-

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

Erillinen hyvinvoinnin edistämistä koskeva 10 a § on perusteltu ja kannatettava. Se vahvistaa ennaltaehkäisyä, varhaisen tuen ja rakenteellisen työn asemaa sosiaalihuollossa sekä tukee uudistuksen keskeisiä tavoitteita vaikuttavuuden parantamisesta ja raskaampien palvelujen tarpeen vähentämisestä. Uusi säännös tukee myös kuraattoripalvelun tehtävien ja toimintalogiikan tunnistamista osana sosiaalihuoltoa. Kuraattoripalveluissa toteutettava hyvinvoinnin edistäminen kohdistuu oppilaitosyhteisöihin, niiden rakenteisiin ja hyvinvoinnin edellytyksiin sekä tavoittaa laajasti koko ikäluokan.

Kuraattoripalvelujen oppilas- ja opiskeluhuoltolain mukaiset tehtävät tulee tunnistaa osaksi sosiaalihuollon lakisääteistä hyvinvoinnin edistämistä, ei ainoastaan yksilöiden tuen tarpeisiin vastaavana palveluna. Kuraattoripalveluissa on mahdollista toteuttaa pitkäjänteistä ja suunnitelmallista hyvinvoinnin edistämistä lasten, nuorten ja aikuisopiskelijoiden keskeisissä arkiympäristöissä, oppilaitoksissa, yhdistäen väestö-, yhteisö- sekä yksilötason vaikuttavat toimet.

Kuraattoripalvelut tulee tunnistaa rakenteellisen sosiaalityön ja yhteisösosiaalityön toteuttajina, palveluina joiden toimintaympäristössä toteutetaan pykälässä edellytettyä ennaltaehkäisyä, hyvinvoinnin uhkien vähentämistä ja kasvuolosuhteiden parantamista. Oppilaitokset tulee tunnistaa sosiaalihuollon toimintaympäristöinä, joissa voidaan tavoittaa koko ikäluokka, tuottaa tietoa hyvinvoinnista ja kohdentaa vaikuttavia toimia eri toimijoiden yhteistyönä.

Opiskeluhuollossa on jo olemassa lakisääteisiä yhteistyörakenteita, jotka tukevat poikkihallinnollista suunnittelua, toteutusta, seurantaa ja toimijoiden välistä yhteistyötä oppilaitosten sekä hyvinvointialueiden ja kuntien tasolla. Näiden jo olemassa olevien rakenteiden täysimääräinen hyödyntäminen hyvinvoinnin edistämisessä on keskeistä resurssien tarkoituksenmukaisen käytön ja vaikuttavuuden varmistamiseksi.

5 Lausuntopalaute luvusta 3 - sosiaalityö ja sosiaaliohjaus: Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Kyllä

Perustelut tiiviisti?

Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen selkiyttäminen on hyvä asia ja se, että niistä ei tarvitse tehdä päätöstä.

6 Lausuntopalaute luvusta 3 - lapsiperhepalvelu: Onko ehdotus uudesta lapsiperhepalvelusta ja siihen sisältyvästä taloudellisesta tuesta selkeä ja toteutettavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

7 Lausuntopalaute luvusta 3 - Onko ehdotus uudesta työikäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palvelusta selkeä ja toteutettavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

8 Muu lausuntopalaute lukuun 3?

Psykososiaalisia työmenetelmiä koskevan säännöksen purkaminen on kannatettava. Menetelmien sisällyttäminen osaksi sosiaalihuollon yleispalveluja ja toteuttaminen osana sosiaalihuollon ammatillista asiantuntijatyötä ja sosiaalipalveluja sujuvoittaa tuen järjestämistä, vähentää hallinnollista kuormitusta ja mahdollistaa oikea-aikaisen avun ilman erillisiä päätösprosesseja.

Kuraattoripalvelujen osalta on tärkeää huomioida, että niiden toimintalogiikka poikkeaa esityksessä kuvatusta sosiaalipalvelujen toissijaisuusperiaatteesta. Kuraattorityö toteutuu luonteeltaan varhaisena, matalan kynnyksen tukena oppilaitosympäristöissä. Tämän vuoksi kuraattoripalvelujen asemaa on perusteltua täsmentää sosiaalihuoltolaissa siten, että ne tunnustetaan yhtenä keskeisenä hyvinvoinnin edistämistä toteuttavana palveluna oppilaitosyhteisöissä tehtävässä yhteisö- ja yksilötason työssä. Kuraattoripalvelu ei rajoitu yksilöiden tuen tarpeisiin vastaamiseen, vaan se toteuttaa myös yhteisösosiaalityötä sekä hyvinvointia edistävää, ennaltaehkäisevää ja rakenteellista sosiaalityötä oppilaitosympäristöissä. Tämä edellyttää, että kuraattoripalvelujen tehtävä ja rooli ehkäisevänä sosiaalipalveluna kytketään nykyistä selkeämmin osaksi sosiaalihuollon hyvinvoinnin edistämiseen

Lisäksi kuraattoripalveluissa tulee turvata oppilaiden ja opiskelijoiden oikeus sosiaalihuollon laillistetun ammattihenkilön toteuttamaan palveluun, ja jokaisen oppilaitoksen käytettävissä tulee olla koulun sosiaalityöhön perehtyneen sosiaalityöntekijän eli vastaavan kuraattorin asiantuntemus. Ilman näitä täsmennyksiä on riski, että kuraattoripalvelujen yhteisöllinen ja ennaltaehkäisevä tehtävä jää sosiaalihuollon sisällä tunnistamatta jolloin sosiaalihuollon painopisteen siirtyminen varhaiseen tukeen ja vaikuttavaan ennaltaehkäisyyn ei toteudu lasten, nuorten ja aikuisopiskelijoiden arkiympäristössä, oppilaitosyhteisössä, tavoitteiden mukaisesti.

9 Lausuntopalaute sosiaalihuollon toteuttamisen alkuvaiheessa: neuvonta ja ohjaus, vireilletulo ja sosiaalihuollon asiakkuus, yhteyden saaminen sosiaalihuoltoon ja tuen tarpeen arviointi (luvut 2 ja 4) Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

-

Perustelut tiiviisti?

Ehdotukset ovat pääosin selkeitä ja toteutettavissa olevia, ja ne tukevat palvelujen saavutettavuutta sekä oikea-aikaisuutta. Kuraattoripalvelujen näkökulmasta ne vahvistavat edellytyksiä tunnistaa kuraattorityö sosiaalihuollon matalan kynnyksen palveluna, jonka kautta tuen ja palvelujen tarve voi tulla näkyväksi. Jotta tämä toteutuu käytännössä, on välttämätöntä turvata sujuva siirtyminen muihin sosiaalihuollon palveluihin ilman päällekkäistä tuen tarpeen arviointia. Tämä edellyttää toimivia

tiedonkulun ja yhteistyön rakenteita palvelujen välillä. Kuraattorit tulee tunnistaa keskeisinä, helposti saavutettavina toimijoina, joiden kautta lapset, nuoret ja aikuisopiskelijat saavat neuvontaa ja ohjausta arkiympäristössään ja sosiaalihuollon asia tulee vireille viiveettömästi. Erityisen tärkeää on tunnistaa neuvonnan ja ohjauksen merkitys osana kuraattoripalvelujen yhteisöllistä työtettä, joka mahdollistaa laajan tavoitavuuden ilman asiakkuuden muodostumista. Oppilaitokset tulee tunnistaa sosiaalihuollon keskeisinä toimintaympäristöinä myös palvelujen alkuvaiheen näkökulmasta.

10 Lausuntopalaute luvusta 4 – asiakassuunnitelma ja omatyöntekijä? Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

-

Perustelut tiiviisti?

-

11 Lausuntopalaute luvusta 4 - erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityöntekijän asiakasmitoitus. Onko ehdotus selkeä ja toteutettavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

12 Muu lausuntopalaute lukuun 4?

Esitys, jonka mukaan lapsen ja nuoren määrämuotoisen psykososiaalisen tuen antamisesta ei jatkossa tehtäisi hallintopäätöstä, on kannatettava. Psykososiaalisten työmenetelmien toteuttaminen osana mielenterveystyötä, sosiaalipalveluja ja sosiaalihuollon ammatillista asiantuntijatyötä sujuvoittaa tuen järjestämistä, vähentää hallinnollista kuormitusta ja mahdollistaa oikea-aikaisen tuen ilman erillisiä päätösprosesseja.

On perusteltua säätää, ettei opiskeluhuollon kuraattoripalveluista tehdä erillisiä hallintopäätöksiä. Kuraattoripalvelut ovat universaalia opiskeluhuollon tukea, jonka tulee olla matalan kynnyksen, saavutettava ja ennaltaehkäisevä palvelu kaikille oppilaille ja opiskelijoille. Kuraattoripalveluiden rooli tulee tunnistaa nykyistä paremmin osana sosiaalihuollon kokonaisuutta. Niiden asemaa tulee vahvistaa sosiaalihuoltolaissa kytkemällä ne selkeämmin osaksi yhteisösosiaalityötä ja hyvinvoinnin edistämistä koskevaa sääntelyä. Tämä määritteli kuraattoripalvelut oppilaitosyhteisöissä toteutettavaksi, universaaliksi ja yhteisölähtöiseksi sosiaalihuollon palveluksi. Samalla se vahvistaisi sosiaalihuollon roolia ja tehtäviä opiskeluhuollon kokonaisuudessa ja mahdollistaisi kuraattoripalveluiden erityispiirteiden huomioimisen nykyistä paremmin.

Sosiaalihuoltolain uudistuksessa on olennaista tunnistaa kuraattoripalveluiden merkitys ennaltaehkäisevänä ja varhaista tukea mahdollistavana toimintana, joka vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia sekä ehkäisee raskaampien palveluiden tarvetta.

13 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalityöntekijän erityiset tehtävät. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

14 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

15 Lausuntopalaute sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaamisesta. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

16 Lausuntopalaute asiakasmaksuihin ehdotetuista muutoksista?

-

17 Lausuntopalaute muista säädösmuutosehdotuksista?

-

18 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista?

-

Perustelut tiiviisti?

-

19 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista ja yhteisvaikutuksista?

-

Perustelut tiiviisti?

-

Kähkönen Jaana
Koulukuraattorit ry - Skolkuratoreer rf